

socijalnih okrajih pride en poslanec na 23.000, v socialno-demokratskih okrajih pa en poslanec na 58.000 prebivalcev. To je pravičnost.

* **Hrvaška.** Konferenca hrvaških delegatov je sklenila, kakor javljajo iz Budimpešte, stopiti proti ogrski vladi v najostrejšo opozicijo. — V Budimpešti govore z gotovostjo, da je ban Rakodezay sporočil ministrskemu predsedniku Wekerlu, da radovoljno zapusti bansko mesto, ako je morda on kak kamen izpodtikanju v hrvaško-madžarskem sporu. — Iz Budimpešte javljajo, da bo v kratkem imenovana nova hrvaška vlada. Sekcijskim načelnikom bodo imenovani dosedanji upravitelji vladnih oddelkov. Torej birokratska vlada.

* **Ogrsko.** Za splošno in enako volilno pravico se je vršil 10. t. m. velikanski obhod po Budimpešti. Obhoda se je udeležilo okoli 60.000 oseb. Klicali so: Živela splošna in enaka volilna pravica! — Ogrska poslanska zbornica je bila otvorjena epoldne istega dne. — Iz Budimpešte javljajo, da je minister za notranje stvari, grof Andrassy, izjavil nasproti več poslancem, da bo splošna volilna pravica uvedena v Ogrski do jeseni leta 1909.

* **Nova nasilstva proti Poljakom** namerava uprizoriti pruska vlada. Društveni zakon se izpremeni toliko, da bo mogoče z vso strogostjo postopati proti poljskim društvom in poljskim zborovanjem. Državno ministrstvo je tozadevni zakonski načrt že sprejelo. Kot uspešno sredstvo v prilog germanizaciji smatrajo vodilni krogi stalno nasešitev kakšnega cesarskega princa v Poznanju. Govore, da se sam prestolonaslednik Friderik Viljem preseli v Poznanj, kjer bo imel sijajen dvor.

* **Srbske finance.** Iz Belgrada poročajo, da namerava Pašičevo ministrstvo takoj po nje sestanku odgoditi skupščino za več tednov, da mu ne bo treba predložiti proračuna. Sedanje leto zaključiti z deficitom 4.200.000 dinarjev. Proračun za prihodnje finančno leto dokazuje baje 7 milijonov nepokritega deficita, od teh odpadejo 4 milijoni na letna odplačila novega posojila.

* **Princ — kandidat.** Črnogorski princ Mirko kandidira v črnogorsko skupščino v radinski kapitaniji. Ker je princ Mirko tih nasprotnik kneza Nikole, so ljudje veseli te kandidature.

* **Sestava tretje dume.** Kakor javljajo iz Petrograda, pričakujejo v birokratskih krogih opozicionalno večino dume, s katero se bo pa dalo poslovati ob nekateri popustljivosti.

* **Pomnožitev ameriškega bojnega brodovja.** Zedinjene države si zgrade štiri velike nove bojne ladje, da nadomeste bojne ladje, ki jih odpošljejo kmalu v Tihomorje. Zvezne države nameravajo imeti v Tihem morju stalno svoje brodovje.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je podaril g. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K. Trgovino g. Bahovec p. n. učiteljskemu kar najtopleje priporočamo. Svoji k svojim!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. Andrej Kenič, učitelj na Ostrožnem brdu. Hvala!

Samo notiramo! V nedeljo so rogovilili proti nam v Radovljici. O svojem „delovanju“ je poročal klerikalni poslanec Pogačnik, o šolstvu in naši „Zavezi“ je pa govoril Jakob Polda. Kaj in kako je govoril — prizanesite nam, usmiljeni bogovi! Bilo je vse polno viharnega odobravanja, samo Pogačnik se je smejal v lepe, dolge brke. Že ve — zakaj! Tudi resolucijo so sprejeli, seveda! Za Dobrovo ne sme zaostati katoliška zaplata radovljiškega mesta. Lampetova resolucija se glasi: „Občni zbor Katoliškega slovenskega društva najodločneje obsoja namene in delovanje svobodne šole, obžaluje, da so ravno v Radovljici slovenski liberalni učitelji na občnem zboru jugoslovanske zveze sprejeli brezversko šolo v svoj program. Zbrani zborovalci odločno zahtevajo, da se naj otroci krščanskih staršev tudi vzgajajo in podučujejo v krščanskem duhu. Vsi krajni šolski sveti se pozivljajo, da nasprotujejo nastavljanju učiteljev, ki so člani liberalne zveze in zahtevajo le nameščenje krščanskih učiteljev.“ — Kaj smo zapisali? Lampetova resolucija? Da! Ta človek krošnjari sedaj po deželi kranjski s svojo pošvedrano pedagogiko in nemoteno hujska ljudi proti šoli in učitelj-

stvu. Hujska, pravimo! Morda utegne kdo hujskača prijeti za zanikarna ušesa in ga posaditi v kot, kar edino pristoji hujskačem! Tako pride do — svoje veljave!

Župan Hribar je prijatelj slovenskega učiteljstva. Dokaz temu njegov govor v državnem zboru. Doslej se sploh v državnem zboru še ni potegnil noben poslanec tako intenzivno za učiteljske koristi kakor Hribar, in vsestransko odobravanje v zbornici je pokazalo, da tudi ne brez uspeha. Zato se mu srčno zahvaljujemo ter ga obenem prosimo, naj z le njemu lastno energijo započeto delo nadaljuje. Upamo, da so sedaj že tudi tisti naši nemški ljubljanski kolegi izprevideli svojo zmoto, ki so pri zadnjih državnozbornih volitvah iz nerazumljivih razlogov oddali svoj glas kandidatu tiste stranke, ki bi najrajši v žlici vode vtopila vse učiteljstvo!

Roditeljski sestanek. Dne 20. oktobra t. l. popoldne ob 3. uri na Raki roditeljski sestanek po nastopnem vzporedju: 1. G. nadzornik Lj. Stiasny: V večni Rim! 2. G. Karel Humek, strokovni učitelj: Zidarsko gradivo. Oboje predavanje bo združeno z mnogimi skioptičnimi slikami. 3. G. Fran Lunder, naduč.: Otrok pred šolsko dobo. Vljudno se vabi k obilni udeležbi.

Majhni ljudje. Na neki večrazredni šoli imajo navado, da mora učitelj, ki je dobil za eno popoldne dopust zato, da se more udeležiti rodovinske slavnosti — n. pr. poroke — to popoldne prihodnji četrtek — nadomestiti. — Mi pravimo, da to ni pedanterija, nego sekatura za učitelja in za učence. Kaj je treba greniti življenje beraško plačanemu učitelju še s takimi malenkostmi?!

Na Dunaj se odpeljejo nekateri učiteljski odposlanci dne 31. oktobra s podnevnim brzovlakom, drugi pa z istim vlakom dne 1. novembra.

Najstarejši okrajni šolski nadzornik v Avstriji je g. Ivan Thuma iz Postojne, ki opravlja ta posel že 32 let. Pač mnogo truda, tlake in samozatajevanja. Mož je uzor pridnosti; zato je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono. Še mnogo let!

Blagoslavljanje nagrobnega spomenika rajnega tovariša A. Goloba v št. Janžu na Dr. polju. Niso še pozabljeni tožni glasovi zvonov, ki so turbno oznanjali smrt rajnega tov. A. Goloba. Bilo je koncem zime in neugoden pogrebni dan. Zaraditega je le malo tovarišev spremilo ljubljene pokojnika k zadnjemu spočitku. In 10. oktobra t. l. krasnega jesenskega dne se je blagoslavljal nagrobni spomenik. Učiteljstvo je zopet pokazalo, kako zna spoštovati vrle tovariše. Zbrali so se žalujoča vdova s sorodniki, tovariši in tovarišice iz ptuškega in mariborskega okraja, da bi rajnemu ob tej priliki pokazali njegovo priljubljenost. Med temi sta bila oba predsednika učit. društev tov. Šorn in Požegar, in podpredsednik M. Nerat. Tovariš Pučelik je položil v imenu Marib. učit. dr. na grob venec svežih rož v zadnji spomin. Tov. Ahič je privedel učence rajnega od sv. Marjete. Tudi zastopniki nemških učit. društev so prisostvovali. Čast onim tovarišem, ki so došli iz najbolj oddaljenih postaj. Ob 10. prepoldne je bral g. župnik mašo zadušnico. Po maši je g. župnik blagoslovil na grobu rezan in lep kamen. Po opravlilu je učit. zbor zapel pesem „Na grobeh“ in g. predsednik Požegar povzel besedo, v kateri je orisal rajnega kot značajnega, blagega in delavnega očeta družine, učitelja in sosvetovaleca uč. društva. Bile so lepe besede, segajoče vsem do dna srea. Nazadnje ga je poslovil od vdove, od občanov, od stanovskih tovarišev in od mladine, proseč, naj blagega Andreja Goloba, obdrže v trajnem spominu. Po govoru je zapel zbor pesem „Nad zvezdami“. Tovariši in tovarišice obeh okrajev so se zbrali na sestanek, kjer so se rajnega opetovano spominjali. Blagor mu! Radovan Mešovšek.

Moderno risanje ne zahteva ne le risanja po naravi, ampak tudi ornamentiko, in sicer z ozirom na obrt, in dose-danje umetniške izdelke in zgodovinske spomenike, katerih tudi moderni Vandali ne bodo zrušili — nikdar! Važnost ornamentike za obrt spoznamo že iz tega, da brez rozete skoraj ni nobene dekoracije. Ornamentiko izbacniti iz šole bo želja le tistega, komur manjka lastne razsodnosti in samo klepeta za nekaterimi nepremišljenimi reformatorji. Risanje po naravi pospešujejo primerne predvaje in silhouette. O teh čitamo v Lukasovem navodilu „Elementares Zeichnen“: „Man begnüge sich solange

der Silhouette — bis das Treffen der Verhältnisse (der Natur- und Lebensformen) keine Schwierigkeiten bereitet.“

Slovenskim umetnikom! Družba sv. Cirila in Metoda namerava založiti lepe, umetniško izdelane narodne znake. Ti znaki naj bi se nosili v gumbnici in bi imeli biti elegantni ter sorazmerno ceneni, da se morejo razširiti med vsemi sloji našega naroda. Za najlepši osnutek razpisuje vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda nagrado 50 K. Rok je do 15. novembra t. l. Nasloviti je na „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Družba sv. Cirila in Metoda je razposlala lepo število nabiralnikov v javne slovenske lokale. Nekateri teh „angelčkov“ delujejo prav marljivo v gmotno korist družbi. Pri g. Zalazniku v Ljubljani bo nabran prav kmalu prvi stotak; prav pohvalno delujejo nabiralniki tudi v Trstu, v Ptujju, v Laščah itd. Po nekaterih hišah pa so nabiralniki prašni brez dela in uspeha. Gospodarje in goste dotičnih hiš prosimo, naj se spominjajo ob raznih prilikah naše družbe, naj ne pustijo, da bi nabiralniki samevali prazni v — skritih kotičih. Družbi naj se pošiljajo tudi iz teh manj važnih nabiralnikov darovi, če so tudi skromni, in tudi poročila o zanimanju za nabiranje takih prispevkov. Družba ima vse nabiralnike v evidenci, njihovo delovanje pa izkazuje v mesečnih izkazih.

Novi nabiralniki družbe sv. Cirila in Metoda so že na potu. Vsem rodoljubom, ki so se zanje priporočali, se pošljejo takoj, ko dospejo, nadejamo pa se, da se zglasi še toliko novih odjemalcev, da bo družba kmalu oskrbela novo izdajo. Nabiralnik ostane družbena last, pošlje pa se brezplačno in franko.

Družba sv. Cirila in Metoda naznanja, da so naročili do sedaj večje število računskih listkov: „Narodni Dom“ v Ljubljani, g. A. Domicelj na Rakeku in g. M. Mikuž pri Sv. Luciji ob Soči. Naj dobe mnogo posnemalcev.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila po češkem vzorec gostilniške plačilne listke. Od vsakega plačilnega listka, ki se je popisal ob sestavljanju računov za goste, naj pripada 2 h naši šolski družbi. Na listku je že natisnjena prva svota (2 h), pod katero se napišejo ostala števila računa, tako da je za goste račun za 2 h večji, ker se je uporabil družbin plačilni listek. — V času, ko se bo ta nova naprava uvajala, bo seveda treba, da se gostu, oziroma odjemalcu pove, da se uračunata 2 h v korist družbi sv. Cirila in Metoda; kakor hitro se pa občinstvo privadi na to napravo, sprotnega informiranja ne bo več treba, in se bo med stalnimi gosti in službujočim gostilniškim osebjem smatralo kot nekaj povsem navadnega, če se ob takih izdatkih plača tudi minimalen davek za narodne potrebe. — Gostilničarjev, oziroma natakarjev ne zadene, če uvedejo za narodne goste družbine računske listke, noben trošek, nasprotno družba jim privoli za trud 10% popust, tako da plačajo za 1000 listkov 18 K. — Te računske listke bodo mogli rabiti tudi trgovci in obrtniki, lekarnarji, zdravniki itd. — Da se družbini rač. listki razširijo po vsem slovenskem ozemlju, bo treba agitacije in požrtvovalnosti z obeh strani: prodajalec bo kazal skrb za narodne potrebe in javno osvedočil svojo zavednost s tem, da uvede naše listke, kupujoče občinstvo pa bo prepričano, da jemlje od narodne tvrdke. — Družba sv. Cirila in Metoda pričakuje, da jej bo vztrajna agitacija vseh njenih prijateljev kmalu prinesla obilo naročil za računske listke. Končno je še pripomniti, da so listki jako lični in da jih na razpolago vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, na katero je nasloviti naročila.

Šolski občini Trg na Koroškem je dovolil deželni zbor 25.000 K za zgradbo deške in dekliške meščanske šole.

Časnikarstvo. „Rdeči Prapor“ bo izhajal odslej po dvakrat na teden. — Narodna-napredna stranka osnuje svoje glasilo „Slovenija“. List bo vodil g. dr. Triller, urednik mu pa bo g. Fr. Govekar. „Slovenija“ bo tednik. — Napredni Korošci si ustanove svoj list, ker z „Mirom“ niso zadovoljni. — Uredništvo „Nove Dobe“ je prevzel g. A. Ekar, doslej urednik „Mira“.

Okoliška deška ljudska šola v Celju šteje ob začetku šolskega leta 1907/8, nad 400 učencev. Vkljub vsem naporom ljubeznivih protivnikov raste število otrok od leta do leta. Zavod ima danes pet definitivnih razredov ter tri prov. vzpo-

rednice, imed katerih sta dve nastanjeni v privatni hiši v Gosposkih ulicah. V ravno započetem šolskem letu imajo 1., 2. in 4. razred paralelko. V sobe, katere normalno nudijo prostora 30 učencem, se jih natlačiti mora 50 do 60! — Leta in leta sta že prostor in denar za stavbo tolikanj nujno potrebnega novega šolskega poslopja pripravljena, a zaradi Nemcev, ki nam vedno očitajo nazadnjaštvo, ne puste šole zidati v mestu. — To je kulturni škandal, ki je le v Avstriji mogoč in posebej še v nas krotkih Slovencih! Celu ovca zbesni; a — mi!?

Za ravnatelja kmetijske šole na Grmu je deželni odbor imenoval g. Viljema Rohrmanna, doslej pristava na istem zavodu.

Še enkrat iz učiteljskih krogov novomeškega okraja. Že tov. Matko je odgovoril na ta naslov, zakar ga iskreno zahvaljam. Kar se realnosti tiče, je dotični tovariš sam kriv, zakaj se ne informira prej sam ter zato sitnosti uganja nepotrebnim potom. Dolgo časa se nisem mogel odločiti, ali naj ostanem tiho ali pa naj onemu gospodu ponudim svoje učno mesto v zameno. No, sedaj bi storil to prav rad, le oglasi naj se dotičnik. Naužil sem se lepega kraja, naužil tudi vseh tukajšnjih ugodnosti do grla. Mislim, da je malo takih učnih mest v novomeškem okraju kakor ravno tukaj. Ljudje so predrzni in nekateri te naravnost sovražijo. Kako mično je poslušati, kako ti kmet predpiše katere zamude moraš naznaniti katerih ne. In to javno! In kje je ugled? — Torej, dragi tovariš, oglasi se, ako ti je ljubo, da se pogodiva, toda imeti moraš trdno voljo pa trdo kožo.

Perko.

Meščanska šola v Krškem, ta najstarejši zavod svoje vrste na Kranjskem, kaj lepo napreduje. Letos je vstopilo v prvi razred 56 učencev, t. j. število, kakršno se doslej še ni doseglo. Dve tretjini vseh učencev je s Kranjskega, ena tretjina pa s Štajerskega. S trirazredno meščansko šolo je združen nadaljevalni tečaj, ki ima letos 15 učencev. Vseh učencev je na zavodu 126. Zanimivo je, da doslej število vseh učencev še nobeno leto ni naraslo do 100; letos, ob tridesetletnici, pa je poskočilo za okroglo 30 učencev. Z ozirom na nadaljevalni tečaj je važen odlok trgovskega ministrstva z dne 13. avgusta 1907 l., ki določa, da se učna doba trgovskih učencev, ki so posečali enoletni nadaljevalni tečaj, skrajša za eno leto.

Pred e. kr. izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenje za ljudske in meščanske šole v ponedeljek, dne 11. novembra t. l. Dotične prošnje morajo dospeti v roke komisije vsaj do 4. novembra t. l.

Iz šolske službe. Minister za uk in bogočastje je premaknil v osmi činovni razred profesorje: okrajnega šolskega nadzornika Frana Finžgarja, profesorja na moškem učiteljskem v Kopru ter Josipa Cizlja in Josipa Fistravca, profesorja na ženskem učiteljskem v Gorici.

Na Dopis „Nameščenja učiteljstva v gorlškem okraju“ (Iz krogov učiteljic), odgovorim pri društvenem zborovanju, dne 7. novembra t. l. To v znanje prizadetim p. n. učiteljicam. — Ignacij Križman, nadučitelj in zastopnik učiteljstva v e. kr. okr. šol. svetu.

V „Panorama Kosmorama“ so ta teden razstavljeni „Kopaljšča ob Baltskem morju in okolica“. Jako zanimivo. Vidi se poleg vrvenja prijateljev kopaljšč tudi raznih parnikov in ladjedelnic, lepa mesta, vile, palače in tržnice.

Shod perutinarjev in rejcev vseh malih domačih živali se vrši dne 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Vzpored je jako zanimiv.

Razgled po šolskem svetu.

— **Petindvajsetletnico** svojega obstanka je praznovala dne 1. t. m. gimnazija v Travniku.

— **Gospodarske šole v Avstriji.** V Avstriji je 195 gospodarskih šol, in sicer 3 visoke šole za poljedelstvo, 3 gospodarske akademije, 9 gospodarskih srednjih šol, 5 višjih gozdarskih šol, 2 šoli za vinogradarstvo in sadjerejo, 43 ljudskih poljedelskih šol, 17 mlekarških šol, 23 šol za vrtnarstvo, vinogradarstvo in čebelarstvo, 2 šoli za žganjarstvo, in še druge razne gospodarske šole.

— **Latinsčina in omika.** Vseučiliški profesor dr. Tedor Fuchs je izdal brošurico „Die lateinische Grammatik